Ner 209. ROK 1841 WTOREK 14 WRZESNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

Imiona Rzymskie.
Dziś Podwyższenie S. Krzyża.

Imiona Sławiańskie.
Dziś Ziemomysł.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiéj	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi
	6	27" 7" 476	† 9° 1	4"' 04	Pł Zachodni słaby	Pogoda z Chmurami	
10	2	7, 140	† 13, 2	3, 15	Zachodni mocny	Pochmurno	
	10	7, 859	† 8, 2	3, 85	,, słaby	Pogoda z Chmurami	Deszcz
	6	5, 309	† 6, 4	3, 37	Zachodni słaby	Pogoda z Chmurami	Mgła
8	2	5, 410	† 16, 4	4, 63	Pł Wschodni słaby	,,	
	10	5, 330	† 11, 4	4, 31	Pn Wschodni słaby	,,	

Wiadomości krajowe.

— KRAKÓW. —

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 12 do dnia 13 Września.

Lipiński Józef ob., Dziedziński Jan, Wendrykowska Felicyanna ob., Bzowska Maryanna ob., Woźniakowski Dawid ob., Mieszkowska Anastazya, Lewicki Michał, Blumenthal Alexander, Słaski Adam ob., Chełiński Józef, Lubieniecki Hippolit hr., Tschöppe Wilhelm, Brzezińscy Józef i Franciszek, Sawicki Alojzy, Dzianott Teobald ob., Tatarowicz Adam ob., z Polski; — Marynowski Alexander, Wojcikowicz Jan ob., Płońskowski Kajetan prezes banku, Mieszkowski Wojciech, z Galicyi; — Bonn Gustsaw, Eatzeroth Henryk, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Betiey Jan, Dowbor Józef ob., Rognski Wawrzeniec, Hibl Józef, Kodrembski Rafał, do Polski, — Dydyński Ferdynant ob., do Galibyi; — Raymond Robert, do Pruss.

Wiadomości zagraniczne.

— Warszawa 5 Września. —

Dnia onegdajszego jako w doroczną uroczystość koronacyi Najjaśniejszego Cesarza Jmci i Cesarzowéj Jmci, we wszystkich kościołach tutejszych wszelkich wyznań odbyły się solenne nabożeństwa; na uproszenie u PRZEDWIECZNEGO jak najdłuższego i najszczęśliwszego panowania ukochanych od ludu Monarchy i Monarchini. O godzinie 11téj rano, wszelkie władze, tak wojskowe jako i cywilne, zebrały się w soborze Grecko-Rossyjskim S. TROJCY, gdzie Najprzewielebniejszy Antoni Arcybiskup Warszawski i Nowogieorgiewski odprawił pontyfikalnie św. Liturgią, zakończoną modlitwą z przyklęknieniem i odśpiewaniem *Te Deum*; w chwili téj uroczystéj ozwały się działa Alexandrowskiéj cytadeli. Z powodu uroczystości dnia tego, JW. Gubernator Wojenny miasta Warszawy, Jenerał-Lejtnant, Senator, Pisarew, dawał świetny obiad, na który najznakomitsze osoby płci obojéj były zaproszone. Wieczorem, dane było widowisko bezpłatne, w teatrze wielkim, zakończone stósowną do uroczystości kantatą, a rzęsiste oświecenie miasta zakończyło uroczystość.

— Wiedeń 25 Sierpnia. —

W Grätz odbyło się w dniu 20 b. m. w obecności JJ. CC. MM. Cesarza i Cesarzowéj, odkrycie statuy błogosławionéj pamięci

Cesarza Franciszka którą stany styryjskie na placu Franciszka kazały postawić na przeciwko teatru i uniwersytetu. Statua wypracowaną jest przez Marchesi w Medyolanie i w tamtejszéj wielkiéj giserni »Manfredini« odlana ze spiżu. Ubrany w fałdzistą togę orderu złotego runa, z berłem w spuszczonéj lewéj ręce, z prawą jakby w zapytaniu wyciągniętą, Cesarz przedstawiony jest w postawie idącego, tak jakby artysta chciał go wystawić w jego najulubieńszem powołaniu władzcy, łaskawie słuchającego próśb swoich poddanych, pocieszającego, badającego, przyrzekającego pomoc. Podstaw zdobią tylko te wyrazy:

FRANCISCO I.
AUSTRIAE
IMPERATORI
GRATA STIRIA.

— *Paryż* 24 *Sierpnia.* —

Tutejsze dzienniki zajmują się dziś prawie wyłącznie dopełnionem wczoraj zabraniem na poczcie dzienników, które powtórzyły z *Temps* artykuł o mniemanem cofnieniu rozporządzeń fiskalnych w przedmiocie spisu. *Moniteur parisien* mówi w przedmiocie tego kroku »Mniemamy: iż nie idzie tu o to aby wnieść postępowanie sądowe przeciw tym dziennikom i zabranie ich na poczcie było tylko środkiem zapobiegającym wzburzeniu, jakieby fałszywe wiadomości zamieszczone w nich mogły spowodować w niektórych miastach. *Gazette de Trybunaux* gani ten postępek rządu.

Gabinet otrzymał dziś z rana depesze z Tulonu, donoszącc, że znowu kilka pokoleń poddało się jenerałowi Bugeaud.

— *Londyn* 21 *Sierpnia.* —

W izbie niższéj wczoraj gdy mówca raz jeszcze odczytał mowę tronową, powstał pan Mark Plulepps, dla podania projektu adresu odpowiadającego na nią, przy czém teraźniejszą politykę ministrów, szczególniéj o ile dotycze się systemu handlowego w ogóle i po szczególe bardzo wychwalał. Lord Ebrington, najstarszy syn teraźniejszego lorda namiestnika Irlandyi, popierał wniosek, przeciw któremu ze strony torysów wystąpił pan Stuart Worsléj, z poprawką ułożoną przez koryfejów tego stronnictwa. Powoływał on się na tę okoliczność, że ministrowie już przez rozwiązanie parlamentu wydali odezwę do narodu, aby rozstrzygnął kwestyę, czy posiadająjego zaufanie lub nie, i wyprowadził ztąd wniosek, że teraz kiedy naród wyraźnie już odpowiedział, nie wypada im nowych pytań przedstawiać, tylko jedynie i wyłącznie potwierdzić i przyznać prawdziwą treść udzielonéj przez naród odpowiedzi. Ta odpowiedź powinna być przez głosowanie parlamentu w całém świetle okazaną, i dla tego swoją poprawkę przedstawia. W téj poprawce zwrócono uwagę na przybywający z każdym rokiem deficyt w dochodach, a zwiększenie się wydatków, tudzież wzrastającą stagnacyę handlu i przemysłu, w końcu dodano, że przy całéj gorliwości parlamentu w wynalezieniu środków zaradczych takowe bezsilnemi być muszą, dopóki u steru rządu stać będą ministrowie nieposiadający zaufania izby i narodu. Lord Bruce popierał tą poprawkę, którą zbijał minister handlu przez Labouchere, który szczególnie starał się okazać konieczność zmiany systemu handlowego, ztąd wyprowadzał jak mało naród będzie zadowolonym, jeśli ci którzy się uważają za przeznaczonych do kierowania w krótce sterem rządu, nie tylko niechcą korzystać z obecnéj sposobności oświadczenia się w przedmiocie systemu jakiego się trzymać myślą, ale nadto wyraznie starają się usunąć wszelki powód tego oświadczenia się. Po tym ministrze przemawiał pan d'Izraeli w interesie torysów, a pan Bernul, komodor Napier i pan Roebuck w interesie ministrów. Ostatni, znany radykalista, oświadczył jednakże, iż dla tego woli teraźniejszy niż wigoski gabinet. Pan Ewart, żądał odroczenia rozpraw, na co po niejakim sporze przystano.

W izbie wyższéj rozprawy nad adresem w jednêm posiedzeniu ukończyły się i jak można było spodziewać się poprawka przez hrabiego Ripon przedstawiona zupełnie zgodna z poprawką podaną w izbie niższéj znakomitą większością przyjętą została. Za adresem proponowanym przez hrabiego Spencer oświadczyło się tylko 96 głosów, za poprawką zaś 168 to jest o 72 głosów więcéj. Następnie izba wyższa odroczyła się do 27 b. m.

— *Dnia* 28 *Sierpnia.* —

Izba niższa dziś z rana o godzinie w pół do trzeciéj przystąpiła do głosowania względem adresu i poprawka do niego przyjętą została większością 360 przeciw 269 głosom, a zatém większością 91 głosów. (G. W.)

— *Madryt* 15 *Sierpnia.* —

Jeden dziennik utrzymuje, że udało się nakoniec rządowi ułożyć się względem pożyczki 60 milionów realów. Za kilka dni jak zapewniają ma nastąpić zamknięcie posiedzenia izb.— Z Katalonii nadejść miały ważne wiadomości, że spokojność publiczna w tém xięztwie została zagrożoną. Te pogłoski jednak potrzebują potwierdzenia.

— *Włochy.* —

Słychać że papież ma zamiar udać się w d. 9 września w podróż do Loretlu, a w powrocie zwiedzi Assisi, Orvieto i t. d., Kardynałowie Tosti, Blanchi i Mathei, tudzież wielu innych prałatów mają towarzyszyć papieżowi, który zamyśla być tu z powrotem w dniu 26 września. Ponieważ podobne długie podróże papieża połączone są z wielu ceremoniami, przeto już teraz przedsiębraue są wszelkie przygotowania do téj pielgrzymki, która zapewnie bardzo będzie dobroczynną dla wszystkich miejsc przez które papież będzie przejeżdżal. Między innemi wszystkie drogi przez które ma jechać poddane są jeneralnym naprawom, a wszystkie miasta najspieszniejszemu oczyszczaniu.

Abisynczykowie byli wczoraj przedstawionemi kardynałowi sekretarzowi stanu Lambruschini a jutro mają być przedstawieni papieżowi Mieszkają oni tutaj w klasztorze greckim i utrzymywani są zupełnie kosztem propagandy. Słychać że niektórzy z nich wejdą do tutejszéj propagandy, aby później udać się jako missyonarze do swego kraju. Jeden oddział téj sekty w drodze uprosił patryarchę koptyjskiego o nadanie im biskupa i z tym powrócił do swego kraju, reszta zaś tutaj przybyła. Zdaje się w ogóle, że ich pojęcie o stosunkach między rzymsko-katolickim i syzmatyckim kościołem, nie bardzo są dokładne. Jest to piękny rodzaj ludzi, jak ich nam Dr. Rüppel opisał. Prowadzą tu oni taki sposób życia jak u siebie w kraju i kury albo cielęcinę jedzą mocno upieczone, albo ugotowane, a wołowinę zupełnie surowo nad czém Rzymianie nie pomału się dziwią. Nie wszyscy oni należą do kościoła katolickiego, ośmiu jest eutyhianów, czyli monofysytów którzy chcą się połączyć z kościołem.

— *Konstantynopol* 11 *Sierpnia.* —

(Oestr. Beob.) Dziś królewsko angielski konsul jeneralny w Egipcie, pułkownik Barnett i cesarsko rossyjski konsul tamże pan Krehmer udali się do Alexandryi paropływem angielskim *Poliphem.* (G. W.)

— *New-York* 7 *Sierpnia.* —

Teraz już wiemy z pewnością że proces p. Alexandra Mac Leod rozpocznie się w dniu 19 przyszłego miesiąca w Utyce, poseł królewsko-angielski pan Fox zdaje się oczekiwać jeszcze na instrukcye swego rządu w przedmiocie téj sprawy.

Kongres Stanów Zjednoczonych zachowuje się dosyć nieczynnie, mimo bardzo ważnych środków finansowych które mu do roztrząśnienia zostały przedłożone.

Na targu pieniężnym powstał znowu paniczny strach w przedmiocie bankructw Stanów Zjednoczonych, którego akcye na 14 spadły.

— *Chiny.* —

Dziennik *Canton Register* zawiera następujący artykuł względem uzbrojeń chińczyków. »Największy ruch panuje we wszystkich arsenałach i dzialolejnach. Zamiarem Cesarza i stronnictwa wojennego, którego głos w radzie cesarskiéj przemógł, jest kazać ulać tyle dział wielkiego kalibru, ile tylko skarb zapłacić jest w stanie. Głównym celem tych ogromnych dział które mają ważyć od 8,000 do 20 a nawet 30 tysięcy catties, jest zatopić od razu mnóstwo okrętów angielskich, i całe oddziały wojska angielskiego jedną kulą zniszczyc. Te potwory żelazne ustawiają oni na miejscach wylądowania i na murach miast, aby ich widok zbliżających się przestrachem napełniał. Ale przy probowaniu wielka ich liczba popękała a rozpryśnięte części pozabijały wielką liczbę kanonierów, tak że aby się odważyć strzelać z nich, potrzebaby prawie więcéj niż chińskiego męztwa. Te działa nie spoczywają na lawetach, tylko nu płaskiém podłożeniu z piasku i kamieni, na poziom z morzem. Tym sposobem wielki władzca Chin cały nasz ród chce wytępić. Od Tatarów nie słyszano w całém państwie chinskiem takiego szczęku broni. Zbudowano czunki podług zupełnie nowego planu, które mają śmierć i zgubę nieść. Zwołani zostali nurkowie, aby w okrętach angielskich świdrowali pod wodą dziury, statki napełnione kamieniami zatopiono przy ujściu rzek a w poprzek kanałów nabito palisady. Nawet brzegi Mandsznryi, o których anglicy nigdy nie mogli pomyśleć, postawione są w stanie obrony.

(G. W.)

Rozmaitości.

WYSPA KANDYA POD WŁADZĄ WENECYI

(historyczne fragmenta.)

(Dokończenie.)

Jego pobyt w Kandyi możemy uważać za ostatnie usiłowania nadania władzy Wenecyi na téj wyspie nowéj siły, mocniejszéj podstawy i większéj trwałości. Wc wszystkich gałęziach administracyi, w chwili, kiedy Foscarini przy-

był do Kandyi, panowały najokropniejsze nadużycia. Wszystko zdawało się olbrzymim krokiem postępować ku zupełnemu upadkowi. Zdaje się nawet, że w Wenecyi po stracie Cypru nie umiano ocenić stanu rzeczy w Kandyi. Spodziewano się od Foscariniego przenikającéj reformy całéj administracyi, przywrócenia dawnych instytucyi, które uważano za niezbędne podpory władzy rzeczypospolitéj w Kandyi, i obrony nowych praw gdzie potężnie szerzącemu się złemu, niepodobna było zaradzić w inny sposób. W tym celu powierzono mu potrójny urząd jeneralnego prewoditora, inkwizytora i syndyka całego królestwa Kandyi, z zatrzymaniem urzędu jeneralnego kapitana na morzu.

Foscarini znał dobrze trudności jakie w tém nowém swojém położeniu będzie musiał pokonywać. Podziękował senatowi za położone w nim zaufanie, ale zarazem starał się ile możności usunąć się od godności, którą mu chciano powierzyć. Ale senat trwał przy swojém postanowieniu. Foscarini po niejakiéj rozwadze uznał za swoję powinność być mu posłusznym.

Niepodobna byłoby szczęśliwiéj wybrać. Foscarini był istotnie pierwszym, który starał się zastarzałe nadużycia w gruntowny sposób usunąć i całą administracyę, w miejsce spróchniałego już w sobie systemu przemocy, ugruntować na zasadach prawa, słuszności i ludzkości. On pierwszy poznał, że moralna siła rządu znaleść się może nie w wyrodzonych potomkach dawnéj szlachty weneckiéj, która przy objęciu władzy téj wyspy przez wenecyan miała sobie lennem prawem rozdane grunta, ale w uciśnionym przez nich rodzie krajowców, i silnie o tém przekonany pracował ile możności nad podniesieniem tego rodu przez ulżenie ciężarów. Tym sposobem przynajmniéj pokazał on prawdziwą drogę, na któréj należało daléj postępować. Ale widocznie było to już za późno, aby tą drogą dojść do celu, być może że nawet ten nowy system nie mógł się pogodzić z zasadami administracyi rzeczypospolitéj weneckiéj; Kandya nie mogła i nie miała już być ocaloną.

Foscarini musiał własne swoje interessa które przez długą służbę dla kraju w wielkie zamięszanie wpadły raz jeszcze poświęcić dla dobra publicznego i udać się niezwłocznie do Kandyi, gdzie w dniu 10 października 1574 r. objął urząd prevoditora. Tu zaczyna się nowy peryod władzy weneckiéj w Kandyi. Godność xięcia Kandyi piastował w tedy Aloizio Justiniani.

Doniesienie Urzędowe.

Nro 5855.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Na wypuszczenie w entrepryzę obmurowania cmentarza parafialnego w Zielonkach, obejmującego przestrzeni 32 sążni kwadratowych, odbywać się będzie w biórach Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi licytacya *in minus* od summy na pierwsze wywołanie kosztorysem w kwocie złp. 2015 gr. 14 ustanowionéj, z dodaniem pomocy ciągłéj dni 350 i pieszéj dni 1900. Mający chęć zalicytowania takowéj entrepryzy zgłosić się zechce do biór Wydziału d. 27 września r. b. w godzinach przedpołudniowych, gdzie o warunkach licytacyi wiadomość udzieloną będzie, *vadium* do téj licytacyi wynosi 1/10 część summy powyższéj to jest 200 złotpols.

Kraków dnia 31 sierpnia 1841 r.

Senator Prezydujący,
SZPOR.

(2r.) Referendarz *L. Wolff.*

Doniesienie prywatne.